

Създаване и проектиране на художествен уъркшоп за ученици със специфични обучителни затруднения

Основна цел

Целта на този практически лист е да представи различните видове специфични обучителни затруднения (SLD), трудностите, които подобни обучителни затруднения причиняват на обучаемите, и как да адаптирате и проектирате вашите художествени уъркшопове към нуждите на тези обучаеми.

В този практически лист ще:

- ✓ научите повече за специфичните обучителни разстройства SLD като цяло
- ✓ научите как да адаптирате писмена и визуална информация по приобщаващ начин,
- ✓ научите различни техники за адаптиране, за да направите вашите уъркшопове приобщаващи.

От какво имате нужда:

- ✓ ретроспективен поглед върху вашите преподавателски практики
- ✓ стари уроци, които вече са дадени за практика на адаптиране на съдържанието към ученици със специфични нужди.

Предизвикателства и условия

Семинарите, независимо дали са фокусирани върху изкуството или не, обикновено не включват автоматично ученици със специфични нужди и затруднения в обучението. Това не означава, че съдържанието на урока не е подходящо, а по-скоро, че трябва да се направят някои корекции и модификации, за да се включат всеки обучаем. Всъщност изследователите са открили, че европейските граждани с дислексия и специфични нарушения в ученето обхващат между 9 и 12% от населението. Тези числа, прехвърлени в класната стая, ви показват, че най-вероятно работите с ученици със SLD, диагностицирани или не.

Повечето **специфични затруднения на ученето**, използват афикса „dys“, за да обозначат частично липсващата способност. Семейството на затрудненията на ученето „dys“ се определя от специалистите като неврологичен проблем, който възниква независимо от интелигентността. Специфичните разстройства на ученето - SLD имат невробиологична причина, която засяга начина, по който мозъкът обработва информация и може да наруши когнитивното развитие на способността за учене като четене, писане, говорене, решаване на задачи или планиране и координиране на двигателни задачи. За да бъдем по-точни, мозъкът на човек със специфично затруднение в ученето функционира различно, когато става въпрос за получаване, интегриране, задържане и изразяване на информация, което може да доведе до трудности при обработката на определена информация или стимули. Това обаче не са единни разстройства и засягат всеки човек по различен начин, на различна възраст, етап на развитие и в различна степен.

Какви видове DYS има?

- **Дислексия:** Трудности при четене и правопис
- **Дисграфия:** Трудност с ръкописния текст и някои фини двигателни умения
- **Дискалкулция:** Трудности с аритметика и математика

- **Диспраксия:** Трудности с грубата и фината моторна координация
- **Дисфазия:** Трудност при произнасяне и разбиране на говоримия език
- **Дизортография:** Трудности с правописа и/или писането.

Има няколко допълнителни „Dys“, които няма да бъдат споменати в този практически лист, тъй като са по-малко свързани с уменията, необходими в тези дейности. Въпреки това, преподавателите трябва винаги да са наясно със своята аудитория и да приспособяват съдържанието към техните нужди.

Адаптация

Сега, когато разбираме малко повече за SLD и DYS, можем да разгледаме някои от стъпките, които могат да бъдат приложени за създаване на семинари, дейности и уроци за ученици със специални нужди.

Мултисензорен подход

Първо, използването на мултисензорен подход към преподаването е от първостепенно значение при работа с ученици с DYS. Този подход означава, че семинарът не е фокусиран само върху писмени упражнения и задачи. По-скоро трябва да се помисли за стимулиране на различните сетива: зрение, слух, докосване, но също така и сетивата за вкус, мирис и баланс. Обучаемите с DYS реагират наистина добре на стимули (внимавайте обаче да не ги превъзбудите и да не ги затрупвате с информация) и обикновено всички видове ученици оценяват разнообразието от упражнения, които им се предлага. Този подход може да бъде под формата на манипулация или слухови упражнения, когато работите върху разбирането на съдържанието, но може да се осъществи с дейности като актьорско майсторство, рисуване и др.

Универсален дизайн за обучение

Универсалният дизайн за обучение (UDL) е учебно планиране, предназначено да увеличи достъпа и да намали бариерите пред ученето за ученици с различни учебни нужди и тези от различен културен и социално-икономически

произход. Изследователи в областта на образованието, политици и практики са възприели тази рамка за посрещане на нуждите на все по-разнообразната студентска среда. Има три основни принципа: ангажираност, представяне, действие и изразяване.

Работната среда

Второ, подобряването на работната среда на учениците с Dys им помага да създадат едно по-активно присъствие, но също, като цяло така повишава самочувствието им.

Сътрудничеството и съдействието са от съществено значение при работа в хетерогенна класна стая, тъй като това позволява на всеки ученик да блесне със собствените си качества. Когато проектирате вашия уъркшоп, опитайте се да използвате различни дейности, набор от умения и инструменти. Студентите с DYS не са по-малко компетентни, а по-скоро показват силата си в други области.

Предоставете информацията за семинара по различни начини, както визуални, така и вербални, но също и с помощта на черната дъска. Дайте им допълнително време за изпълнение на различни задачи, особено ако са такива, свързани с представяне. Друг полезен съвет е да изобразите инструкциите или процесите с ясни знаци по стените на класната стая, ако дейността ще продължи няколко дни.

Общи съвети

Ето серия от съвети и общи насоки за проектиране на дейности за ученици с DYS.

При подготовка на дейности:

- Използвайте достъпни шрифтове. Безсерифни шрифтове като Arial, Comic Sans или Verdana, Tahoma, Century Gothic, Trebuchet са идеални.
- Разстоянието между редовете трябва да бъде 1,5, а размерът трябва да бъде между 12-14, за да се даде възможност за ясно четене.

- Помислете за дебелината на хартията, на която печатате, дебелината хартия ще помогне за предотвратяване на прозрачността и ще помогне за концентрацията.
- Избягвайте курсив и подчертаване, но пишете с удебелен шрифт, когато трябва да поставите ударение.
- Текстът трябва да бъде разбит на малки, лесно четими абзаци и кратки, ясни изречения, с различни заглавия и субтитри.
- Използвайте точки, когато е възможно.

По време на дейностите:

- Даването на ясни и систематични инструкции е от първостепенно значение, за да помогне на учениците със SLD да следват правилно заданието. Не давайте само устни инструкции, осигурете на учениците си и писмена помощ. Подредете инструкциите в кратки и лесни стъпки (използвайки визуални елементи, когато е възможно). Посочете учебните цели и целта на всяка задача.
- Структурирайте съдържанието на семинара от най-лесните до най-сложните задачи, като използвате малки стъпки, за да постигнете максимален успех.
- Изберете съвместни големи инструменти вместо малки отделни инструменти, които изискват прецизни двигателни умения.
- Опитайте се да правите творчески, конструктивни дейности, а не дейности, базирани на изключване или конкуренция.

След дейностите:

- Не отбелязвайте и не коригирайте домашните или теста на учениците с червено мастило или големи щрихи по хартията, което може да бъде обезкуражаващо за учениците, които се стараят, но дайте конструктивни коментари за това, което трябва да се подобри.

- Разрешете алтернативни методи за оценка. Например, вместо есе, се съгласете на презентация с по-малко писане.
- Обобщете какво сте направили по време на дейността и какво ще се случи по време на следващата.

Практически примери и вдъхновение

Интересно упражнение, което трябва да направите, е да вземете един от старите си уроци и да отбележите адаптациите и промените, които трябва да направите, за да сте сигурни, че той е приобщаващ. След като определите какво трябва да се промени, опитайте се да създадете нов семинар по същата тема.

Ето пример за адаптиране на текст

Lucinda Calligraphy, 11pt. 1 spacing. Justified.

Many years later, as he faced the firing squad, Colonel Aureliano Buendía was to remember that distant afternoon when his father took him to discover ice. At that time Macondo was a village of twenty adobe houses, built on the bank of a river of clear water that ran along a bed of polished stones, which were white and enormous, like prehistoric eggs. The world was so recent that many things lacked names, and in order to indicate them it was necessary to point.

Century Gothic, 12pt. 1.5 spacing. Left justified.

Many years later, as he faced the firing squad, Colonel Aureliano Buendía was to remember that distant afternoon when his father took him to discover ice. At that time Macondo was a village of twenty adobe houses, built on the bank of a river of clear water that ran along a bed of polished stones, which were white and enormous, like prehistoric eggs. The world was so recent that many things lacked names, and in order to indicate them it was necessary to point.

One Hundred Years of Solitude - Gabriel Garcia Marquez

Допълнителни източници

- Различни шрифтове, които са по-достъпни:
  - <https://opendyslexic.org/>
  - <https://www.luciole-vision.com/luciole-en.html>
- Инструмент за проверка на нивото на текста ви, за да сте сигурни, че инструкциите ви са ясни:
  - <https://hemingwayapp.com/>
- Уебсайт, който предоставя информация относно Dys в света:
  - <https://eda-info.eu/what-is-dyslexia/>
- Моос (курс), създаден, за да се научи повече за DYS като цяло, адаптация, методи на преподаване и още много :
  - <https://moocdys.eu/>
- Уебсайтът с указания за Универсалният дизайн за обучение UDL:
  - <https://udlguidelines.cast.org/>
- Повече информация за средата в класната стая:
<https://www.sec-ed.co.uk/best-practice/creating-inclusive-classroom-environments-practical-advice-ideas-vulnerable-sen-looked-after-pupils-wellbeing-inclusion-pedagogy-schools-1/>